

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Kutseõpetaja õppekava

Leho Lainoja
KUTSEÕPETAJATE KOGEMUSED JA ARUSAAMAD KOOSTÖÖST JA
ÕPETAMISEST AVATUD KLASSIRUUMIS
Bakalaureusetöö

Juhendaja: kutsepedagoogika nooremlektor Liana Roos

Tartu 2022

Kokkuvõte

Kutseõpetajate kogemused ja arusaamad koostööst ja õpetamisest avatud klassiruumis

Andmeid selle kohta, kuidas kutseõpetajad tõlgendavad avatud klassiruumi ning õpetajate vahelist koostööd klassiruumis, on napilt. Bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada kutseõpetajate kogemused ja arusaamad avatud klassiruumist ning koostöös õpetamist soodustavatest ja takistavatest teguritest avatud klassiruumis. Kuue kutseõpetajaga läbi viidud poolstruktureeritud intervjuude kvalitatiivse sisuanalüüsi tulemusel selgus, et uuritavad mõistsid avatud klassiruumi tavapärasest erineva mööblipaigutusega klassiruumina. Lisaks leiti, et avatud klassiruum soodustab koostööd nii kutseõpetajate kui ka -õpilaste vahel. Arvati, et koostöös õpetamist avatud klassiruumis soodustavad juhtkonnapoolne toetus ja kolleegide koostöövalmidus. Põhiliste takistustena toodi välja koostöö puudumine koolikollektiivis üldiselt ning puudulik ajaline ressurss ühise õppetunni planeerimisel. Toimiv koostöö koolikollektiivis toetab ja arendab kutseõpetajate omavahelist koostöös õpetamist avatud klassiruumis.

Võtmesõnad: kutseõpe, kutseõpetajad, avatud klassiruum, kutseõpetajate koostöö

Abstract

VET teachers' experiences and perceptions of collaboration and teaching in an open classroom

There is little information on how Vocational Education and Training (VET) teachers understand the nature of an open classroom and how they collaborate while teaching in the same classroom. Therefore, the bachelor's thesis aimed to identify VET teachers' perceptions regarding the open classroom and the possibilities and challenges of teaching in cooperation in an open classroom. The inductive analysis of six semi-structured interviews with VET teachers showed that the respondents understood an open classroom as a class with a different furniture layout. In addition, it was found that an open classroom is conducive to building students' social and collaborative skills. VET teachers identified openness, innovation, and a willingness to collaborate as key factors in teaching in an open classroom. Effective collaboration within the school collective develops collaborative teaching between VET teachers in an open classroom.

Keywords: vocational education, vocational education teacher, open classroom, collaboration, collaborative teaching

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
Avatud klassiruum	5
Koostöös õpetamine klassiruumis.....	7
Metoodika	9
Valim.....	9
Andmete kogumine	10
Andmete analüüs	11
Tulemused.....	13
Kutseõpetajate arusaamad avatud klassiruumist ja selle rakendusvõimalustest kutseõppes	13
Kutseõpetajate koostööd toetavad tegurid õpetamisel avatud klassiruumis	15
Kutseõpetajate koostööd takistavad tegurid õpetamisel avatud klassiruumis.....	17
Arutelu	19
Tänuõnad	23
Autorluse kinnitus	23
Kasutatud kirjandus	24
Lisa 1. Poolstruktureeritud intervjuu kava	
Lisa 2. Kodeerimine QCAMap veebikeskkonnas	
Lisa 3. Esimese uurimisküsimuse kategooriad ja koodid	
Lisa 4. Teise uurimisküsimuse kategooriad ja koodid	
Lisa 5. Kolmanda uurimisküsimuse kategooriad ja koodid	

Sissejuhatus

Tööandjad ootavad kutseõppe lõpetajatelt erialaste oskuste ja pädevuste kõrval ka häid üld- ja sotsiaalseid oskusi (Nestor & Nurmela, 2013). Nüüdisaegses õpikäsituses seatakse õppetöö keskmesse õpilane, kes muuhulgas valib ise sobiva õppetöö tempo ning vastutab ise ka oma õpitulemuste eest (Lathika, 2016). Samuti saab nüüdisaegne õpikäsitus kujundada õpilaste üldpädevusi ja avatud hoiakuid kuna selle üheks osaks on ka kaasaegne õpikeskkond (Õpikäsitusest ja selle muutumisest, 2017). Avatud klassiruum kaasaegse õpikeskkonnana võimaldab arendada õppijate üldpädevusi ning edendada ka õpetajatevahelist koostööd. Lisaks toetab avatud klassiruum koostööd ja avatud suhtlemist õpilaste vahel (Wahlström & Sundberg, 2017). Rothenbergi (1989) sõnul on avatud klassiruum õpikeskkond, kus eri õppetasemega õpilased õpivad õppijakeskselt, olles samaaegselt toetatud ja suunatud mitme õpetaja poolt. Rands & Gansemer-Topf (2017) on leidnud, et avatud klassiruumis toimub aktiivne kommunikatsioon õpilaste vahel ja seeläbi arenevad õpilaste sotsiaalsed- ning üldoskused. Ka Eesti nüüdisaegse õpikäsituse mudelis on viidatud, et koostööd ja suhtlemist toetava avatud õpperuumi puudumine on üks kolmest suuremast tänapäeva hariduse kitsaskohast (Õpikäsitusest ja selle muutumisest, 2017).

Avatud klassiruumi võimalused on küll uurijate tähelepanu pälvinud, kuid peamiselt üldharidusega seonduvalt. Näiteks Medvichuk (2019) leidis, et üldhariduskooli õpetajad mõistavad avatud klassiruumi erinevalt, kuid peavad selle läbivaks tugevuseks õpilaste sotsiaalsete oskuste arendamist. Samas on puudusena varasemates uuringutes välja toodud, et avatud klassiruumis võib õppetööle keskendumist segada suurenenud müratase (Mulcahy & Morrison, 2017; Vösandi, 2019) ning vaatamata koostöö, sotsiaalsuse ja avatuse plusspoolele, on avatud klassiruumis raske läbi viia vaikust ning keskendumist nõudvale õppijale suunatud ülesandeid (Henebery, 2015). Kutseõpetajaid uurides on leitud, avatud õpperuumis erialaseid tunde reaalainetega kombineerides areneb õpetajate enesetõhusus ja professionaalne tase (Bükki & Fehérvári, 2021). Seega võib öelda, et avatud klassiruumi rakendamisel on kindlasti positiivseid aspekte, kuid ka võimalikke piiranguid, millega tuleb arvestada.

Eesti kutseõppeasutuste õpikeskkondi on viimasel kümnendil piisavalt uuendatud ja kaasajastatud nii, et nendes oleks võimalik avatud õpet läbi viia (Rahuloluküsitlused Kutsehariduses, 2017). Varem on leitud, et õpetajad ei kasuta oma töös piisavalt kaasaegseid õpikeskkondi (Espenberg *et al.*, 2012). Pole aga teada, missugused on Eesti kutseõpetajate arusaamad avatud klassiruumi võimalustest ning koostöös õpetamisest avatud klassiruumis. Nendele teemadele käesolevas bakalaureusetöös keskendutaksegi. Bakalaureusetöö esimeses

peatükis antakse ülevaade avatud klassiruumist ja selle kasutusvõimalustest. Teises peatükis antakse ülevaade õpetajate koostöö olulisusest avatud klassiruumis.

Avatud klassiruum

Avatud klassiruumis on lubatud õpilaste vaba liikumine, klassiruum on jagatud õpetajate vahel eraldi õppegruppideks. Õppurid osalevad õppetöös aktiivselt ning on oma tulemuste eest vastutavad. Õppimine avatud klassiruumis toimub läbi seoste loomise, avastamisrõõmu ja järelduste tegemise (Rothenberg, 1989).

Avatud klassiruumi mudeli kasutuselevõtt ulatub aastasse 1960, mil mitmed õpetajad püüdsid leida erivajadustega õpilaste ja nn tavaõpilaste samaaegseks õpetamiseks ühtset meetodit. Katsetati erinevaid olustikke ning klassiruumi paigutusi, mis toetaks individuaalselt õppurite vajadusi. Rakendatud uuenduslikku ning formaalsest klassiruumist erinevat lähenemist hakati nimetama avatud klassiruumiks (ingl *open classroom*) (Rothenberg, 1989). Õppetöö avatud klassiruumis toimus valdavalt läbi õpilaste endi tegutsemise ning avastamise. Seeläbi tagati võimalused sotsiaalset suhtlemist ning meeskonnatööd arendavaks koostööks väikerühmades (Cuban, 2004).

Aastatel 1960 – 1980 püüti avatud klassiruumi võimalusi integreerida juba koolihoonet projekteerides ning paljud arhitektid kujundasid koolihooneid ja selles paiknevaid õpperuume just sellest perspektiivist lähtuvalt. Kahjuks ei leidnud need ideed alati positiivset vastukaja just õpetajaskonna hulgas. Pedagoogid ei olnud alati piisavalt motiveeritud ja ka koolitatud, et uuenenud trendidega kaasa minna. 1980. aastatel toimus avatud klassi- ja kooliruumide kasutamise märgatav populaarsuse langus. Klassiruumide sisustus (ka avatud klassiruumiks kujundatud klassis) paigutati mitmel pool uuesti ringi, lähtudes traditsioonilisest paigutusest (Brogden, 2007).

Õpperuumi areng ja nüüdisajastamine peab toimuma paralleelselt õpilaste arenguga (Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035, 2020). Õppurite ootused nii õpikeskkonnale, kui ka info edasiandmisele on väga erinevad aastatetagusest õppekorraldusest. Õpilased on infoühiskonnast tugevalt mõjutatud ning vajavad kiireid vastuseid ja seoseid. Nad tahavad olla samaaegselt oma eakaaslastega otsekontaktis ning vähemoluline pole ka suhtlus digikanalite kaudu (Vinter *et al.*, 2014). Formaalne, tavapaigutusega klassiruum, kus õpilased paiknevad üksteise suhtes seljaga, takistab avatud suhtlemist ning soodustab ka sotsiaalset kihistumist (Sutrop *et al.*, 2017). Õppetöö avatud klassiruumis aitab toetada sotsiaalset

suhetumist, teineteise toetamist ning abistamist, soodustab-vaidlusi ja teiste arvamustega arvestamist (Slavin, 1995).

Medvichuk (2019) leidis oma uurimustöös, et üldhariduskooli õpetajad töid avatud klassiruumi plussidena muuhulgas välja ka võimalust õpetajate koostööks ning lõimimisvõimalusi eri õppeainete vahel. Lisaks toodi esile õppijakeskse lähenemise toetamist ning õpetamise õpilastele põnevamaks ning vaheldusrikkamaks muutmist. Meeskonna ja rühmatöö on avatud õppeklassis olulise tähtsusega ning annab õpilastele võimaluse töötada koos nii paaris kui ka suurema grupina. See omakorda soodustab omavahelist suhtlust ning õpilastevahelist koostööd, pannes samas vastutuse õpitulemuse eest õpilasele (Võsandi, 2019).

Kuigi avatud klassiruumi kasuks räägib koostööoskuste ja sotsiaalse võimekuse arendamine, leidub ka miinuseid. Konservatiivsemad õpetajad tundsid ennast mitteformaalselt paigutatud klassis ebamugavalt ja tajusid, et nad ei kontrolli klassi piisaval määral. Rohkemate õpilastega avatud klassiruumis õppetunni läbiviimisel on õpetajatel esinenud raskusi enda kuuldavaks tegemisel ning teatud hetkedel õpilaste tähelepanu koondamisega (Henebery, 2015). On leitud, et avatud klassiruum sobib paremini ennastjuhtivatele õppuritele. Keskendumisraskustega õpilastele võib liigne avatus, mürarohkus ja ruumpiiride puudumine hoopis õppetööd pärssivalt mõjuda (Mulcahy & Morrison, 2017).

Vaatamata aegade jooksul esile kerkinud probleemidele ja tagasilöökidele võib öelda, et 21. sajandil on avatud kooli- ja klassiruumide trend tõusuteel. Mitmed nüüdisaegsed haridusreformid nii Euroopas kui ka mujal maailmas on sellele võimalusele olulist tähelepanu pööranud. Ka uued erinevatel tasemetel haridusasutused (koolieelsed lasteasutused, üldhariduskoolid, kutseõppehooned) projekteeritakse avatud õpiruumi võimalusi silmas pidades. Tihti on märgata koolihoonete projektides sõnu „mobiilne“, „paindlik“ ja „avatud“ (Cardellino & Woolner, 2020).

Ka kutsekooli õpiruum peab olema kaasaegne ning kaasas käima õppevaldkondade arenguga (Kutseharidusprogramm, 2020). Kutsekooli õpikeskkond on lähimaks ja käegakatsutavamaks üleminekuks õppetööst päris tööellu. Koolile omane keskkonna ülesehitus, õppeklassi sisustus, selle kaasaegsus, õpetajad ning õppetöö korraldus panevad paika selle, kui atraktiivne on kutsekool tulevastele õppuritele (Rintala & Nokelainen, 2020). Klassiruumi suurus, kaasaegsus ning paiknemine on esikohal pingereas, mille järgi kutseõppija hindab kogu koolikeskkonna õppe- ja elukvaliteeti (Leppik, 2019).

Kokkuvõtvalt saab tõdeda, et see, kuidas õpetaja oma klassiruumi organiseerib ja haldab, avaldab otseselt positiivset või ka negatiivset mõju tema õpilastele (Hannah, 2013). Samas tõuseb probleemina esile õpetajate vähene teadlikkus ja seetõttu ka teatav usaldamatus avatud klassiruumi suhtes. Järgnevas peatükis vaadeldakse lähemalt koostöös õpetamist ja selle rakendamise võimalusi avatud klassiruumis.

Koostöös õpetamine klassiruumis

Koostöös õpetamine on professionaalne partnerlus kahe või enama haridustöötaja vahel klassiruumis, kuid õpetajate töökorraldus ning ka ruumis viibivate õpilaste arv peab olema põhjalikult läbimõeldud (Friend *et al.*, 2010). Koostöö õpetamisel samas klassiruumis annab kahele või rohkemale oma eriala professionaalile võimaluse jagada oma oskusteavet paralleelselt ja kombineeritult (Hedin & Conderman, 2019). Toimiva ja professionaalse koostöö õpetamisel tagab õppetöös osalevate õpetajate täpne rolli, ülesannete ning vastutuse jaotus ja põhjalik ühine tunni ettevalmistus. See võimaldab läbi viia tulemuslikke ainetunde (Friend *et al.*, 2010).

Kahe haridusprofessionaali koostöö õpetamisel üldhariduskooli klassiruumis, sai alguse juba 1971. aastal, kui koostööd rakendati samas klassis viibiva erivajadusega õpilase toetamiseks. Siis viibisid klassiruumis samaaegselt aineõpetaja ja eripedagoog (Warwick, 1971). Nüüdisaegses hariduskorralduses on koostöös õpetamine pigem kavandatud õpetamismeetod, mis võimaldab õppureil saada maksimaalset kasu õppeainete lõimingust ning pedagoogide sujuvast koostööst klassis (Ferguson & Wilson, 2011).

Koostöös õpetamine on ka üheks oluliseks võtmeteguriks kutseõpetaja enesearendamisel ning aitab mitmeti kaasa kutseõpetajate professionaalsele enesearengule. Periood, mil kutseõpetaja oli tugevalt autonoomne professionaal, on nüüdisaegse hariduskäsituse võtmes jäänud minevikku. Ka üldhariduse mõistes on tänapäeval tähelepanu keskmes kolleegidega aktiivset koostööd viljelev õpetaja (Hargreaves, 2006). Koos õpetavad õpetajad peavad ühistöö tulemusena mõistma ühelaadselt õppe sisu, õppe eesmärki ja ka õpitulemuste hindamist. See on oluline, et tagada võimalik maksimaalne lõpptulemus (Vesikivi *et al.*, 2019). Õpetajad õpivad koos õpetades ka üksteiselt (Hargreaves, 2014). Teistes riikides läbiviidud uurimustest võib järeldada, et kutseõpetajad, kes on osalenud koosõpetamises, said kandvaid kogemusi ja lisateadmisi õpetamismeetodites ning moodustasid enese jaoks ka terviklikuma pildi õppeainest, mida nad õpetasid (Vesikivi *et al.*, 2019).

Koostöös õpetamise tugevus avaldub ennekõike klassiruumi maksimaalsel ärakasutamisel. Üldhariduskoolis on selle meetodi rakendamise kasulikkus avaldunud nii tavaõppuritel kui ka hariduslike erivajadustega õpilastel. Õpilased märkavad, kuulavad ja seostavad ka ruumis viibiva teise õpperühma õpetajalt saadud informatsiooni (Friend *et al.*, 2010).

Õpetamisel koostööd teinud kutseõpetajad on välja toonud ka miinuseid. Mainitakse raskusi ühisel ajaplaneerimisel ning tundide ettevalmistamisel. Koostöö õpetamisel eeldab ka ühist ettevalmistusaega, kus osalevad kõik planeeritavat tundi kujundavad õpetajad (Mäe & Tiido 2020). On leitud, et ka üldhariduse pedagoogidel on ilma ettevalmistusi tegemata keerukas võtta samaaegselt klassiruumis aktiivseid ja juhtivaid rolle. Ka distsipliini ja üldise klassiruumi korra jälgimise ülesanded tuleb eelnevalt ühiselt jaotada (Friend *et al.*, 2010).

Kutsekoolides läbiviidud uurimustest selgub, et põhiline, mis takistab kutseõppeasutustes edukalt koostöös õpetamise läbiviimist, on teadmatus. Kui probleemide osas (autonoomia kadumine, ressursside planeerimine), mis koostöös õpetamises reeglina avalduvad, oleks eelnevalt piisavalt ettevalmistust, toimuks sellise õpetamise meetodi integreerimine õppeasutuses märksa sujuvamalt (Vesikivi *et al.*, 2019). Näiteks Uus-Meremaal ja Austraalias üldhariduses läbiviidud uurimus näitas, et vaid 56% koostöös õpetamise kaasatud õpetajatest tundis, et nad on saanud selleks piisavalt professionaalset koolitust ning tuge. Muuhulgas toodi esile, et teadmisi jäi vajaka nii koostöö-pedagoogika, avatud klassiruumi kõigi võimaluste ärakasutamise, suhtlemisoskuse ning probleemsituatsioonide koos lahendamise oskuse osas (Mackey *et al.*, 2017).

Nüüdisaegsete õpetamise meetodite praktiseerimine kutseõppes ning pidev töö mitte ainult sellega, mida õpetada, vaid ka, kuidas õpetada, võib osadele vanema generatsiooni õpetajatele osutada väljakutseks. Võimalikeks põhjusteks on suur töökoormus ning puudulikud võimalused enesetäienduseks (Lucas, 2014). Töötavad kutseõpetajad on Eestis võrdlemisi kõrge keskmise vanusega – 50% on vähemalt 50-aastased. Samas on vanemaealised kutseõpetajad harjunud õppetööd läbi viima pigem formaalse paigutusega klassiruumis (Mets & Viia, 2018). Kahetsusväärne on, et kutseõppes võib õpetaja kergesti saada sildistatud kui „vanamoodne“ ning seda tehakse arvestamata ega uurimata hariduslike uuendustega mitte-kaasainemise põhjuseid (Vähäsantanen & Eteläpelto, 2009).

Koostööd õpetamisel kutsekoolis toetab kõige paremini kutseõpetaja piisav teadlikkus erinevatest õpetamise meetoditest. Lisaks on olulised õppetöös vajalike digipädevuste olemasolu ja nende rakendamisoskused. Kaasaegsete metoodiliste oskuste ja ka kogemuste puudumine võib viia kutseõpetaja enesehinnangu languse ning tööalase ebakindluseni (Mäe

& Tiido 2020). Koostööd õpetamisel toetavad isikuomadused on esinemisjulgus, hea suhtlemis- ja eneseväljendusoskus ning asjakohane huumorimeel (Mäe & Tiido 2020).

Avatud klassiruumi võimaluste kasutamine on maailmas laialdaselt levinud. On leitud, et see on tulemuslik, sest toetab õppijat nii teadmiste omandamisel, kuid ka sotsiaalsete oskuste arengut (Bükki & Fehérvári, 2021). Avatud klassiruum stimuleerib ka õpetajate omavahelist koostööd. Kutsekoolides on olemas eeldused õppetöö korraldamiseks avatud klassiruumi metoodikat ära kasutades. Probleemiks on pigem kutseõpetajate vähene teadlikkus avatud õpperuumi võimalustest ning kutseõpetajate ebapiisav koostöö (Vesikivi *et. al.*, 2019). Pole teada, kuidas Eesti kutseõpetajad mõistavad avatud klassiruumi ja selle kasutamise võimalusi ning omavahelist koostööd avatud klassiruumis ühise õppetöö läbiviimiseks. Sellest tulenevalt on bakalaureusetöö eesmärgiks välja selgitada kutseõpetajate kogemused ja arusaamad avatud klassiruumist, ning koostöös õpetamist soodustavatest ja takistavatest teguritest avatud klassiruumis. Eesmärgist tulenevalt püstitatakse järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas mõistavad kutseõpetajad avatud klassiruumi ja selle rakendusvõimalusi kutseõppes?
2. Mis soodustab kutseõpetajate arvamuse kohaselt koostöös õpetamist avatud klassiruumis?
3. Missuguseid takistusi näevad kutseõpetajad koostöös õpetamisel avatud klassiruumis?

Metoodika

Käesoleva uurimuse eesmärgiks on välja selgitada kutseõpetajate kogemused ja arusaamad avatud klassiruumist, ning koostöös õpetamist soodustavad ja raskendavad tegurid avatud klassiruumis. Sellest tulenevalt on uurimismeetodiks kvalitatiivne uurimisviis.

Kvalitatiivne uurimisviis sobib ennekõike indiviidide arusaamade, kogemuste ja tõlgenduste mõistmiseks (Laherand, 2008).

Valim

Bakalaureusetöös kasutati eesmärgipärast mugavusvalimit. Mugavusvalmi kasutamisel tuginetakse intervjueeritavate koostöövalmidusele ja lihtsale leitavusele ning intervjuud viiakse läbi autori poolt valitud inimestega (Rämmer, 2014). Valimisse kuulumiseks pidid

intervjueeritavad töötama kutsekoolis ja omama vähemalt kolm aastat tööstaaži kutseõpetajana. Autori hinnangul on kolm aastat staaži kutsekoolis piisav aeg, et kutseõpetaja jõuaks kohaneda organisatsioonikultuuri, õpilaste ja kolleegidega ning saada ka kogemusi koostöös õpetamisest. Mugavusprintsiipt valimi moodustamisel seisnes selles, et valituks osutusid autori laiemasse tutvusringkonda kuuluvad kutseõpetajad ning vabatahtlikult intervjueerimisel osalema nõustunud kutseõpetajad. Kokku pöörduti e-posti teel üheksa kutseõpetaja poole, kellele tutvustati lühidalt uuringu eesmärki ja selgitati, et kogutud informatsiooni kasutatakse üksnes bakalaureusetöö raames. Uuringus osalema nõustunutega lepiti kirjalikult kokku intervjuude toimumise ajad. Kokku oli kuus kutseõpetajat nõus uuringus osalema.

Lõplikku valimisse kuulus kuus kutseõpetajat, kes kõik töötasid kutsekoolis ja neil oli vähemalt kolm aastat tööstaaži (vt tabel 1). Kõikide osalejatega lepiti kokku intervjuude aeg, neilt küsiti luba saadud andmete kasutamiseks. Konfidentsiaalsuse tagamiseks anti kõigile osalejatele pseudonüümid.

Tabel 1. Intervjueeritavate taustaandmed

Pseudonüüm	Töökogemus	Sugu
MM	3 aastat	N
TT	3 aastat	N
SS	4 aastat	N
PP	5 aastat	N
NN	10 aastat	N
II	8 aastat	M

Valimisse kuulunud kutseõpetajate keskmiseks tööstaažiks kujunes 5,5 aastat. Kõik intervjueeritavad esindasid erinevaid Eesti kutseõppeasutusi.

Andmete kogumine

Andmete kogumiseks kasutas autor poolstruktureeritud intervjuud, sest Öunapuu (2014) kohaselt on poolstruktureeritud intervjuu eeliseks võimalus vestluse käigus lisaküsimusi küsida ja samas võimaldab selline ülesehitus uuritaval end vabalt väljendada.

Autor koostas intervjuude läbiviimisele eelnevalt, koostöös juhendajaga, esialgse intervjuu kava, mille ülesehitusel lähtus uurimisküsimustest ja seatud eesmärgist. Intervjuu kava oli ülesse ehitatud kahes osas, kus esimeses osa moodustasid sissejuhatavad küsimused ja teises osas esitati põhiküsimused. Sissejuhatavas osas uuriti intervjueeritavate mõningaid

taustaandmeid ja uuritava arusaamu avatud klassiruumi ning koostöös õpetamise kohta üldiselt. Intervjuu põhiosas keskenduti kogemuste ning arusaamade väljaselgitamisele mis puudutasid avatud klassiruumi. Lisaks uuriti teises küsimuste plokis avatud klassiruumis koostööd soodustavate tegurite kohta ning püüti samas välja selgitada ka koostööalaseid takistusi avatud klassiruumis. Poolstruktureeritud intervjuu kava ning küsimused on tervikuna välja toodud lisas 1.

Uurimuse usaldusvääruse suurendamiseks viidi läbi ka prooviintervjuu inimesega, kes vastas valimi kriteeriumitele. Prooviintervjuuga hinnati intervjuu ajalist kestvust ja intervjuu kava sobilikkust. Prooviintervjuu pikkuseks oli 34 minutit. Prooviintervjuu andmed kaasati uurimusse ning prooviintervjuu läbiviimise järgselt intervjuuküsimustes muudatusi sisse ei viidud.

Kõik järgnevad intervjuud viidi läbi Zoom ja Meet veebikeskkondade vahendusel. Enne iga intervjuu salvestamise algust teavitati intervjuueeritavaid, et intervjuud on konfidentsiaalsed ning tulemusi kasutatakse ainult käesoleva uurimistöö raames. Vestluste ajal kasutati nii audio kui ka videopilti, mis võimaldas jälgida ka intervjuueeritavate vahetuid emotsioone. Intervjuude käigus jälgis autor iga intervjuueeritavaga vesteldes intervjuu kava ning tegi jooksvalt märkmeid. Täpsustavad küsimused ning märksõnad märkis autor samuti üles. Intervjuude lõppedes teavitati osalejaid võimalusest soovi korral salvestatud materjali ning transkriptsiooniga tutvuda. Ükski intervjuueeritavatest salvestatud ja transkribeeritud materjalidega tutvuda ei soovinud.

Andmete analüüs

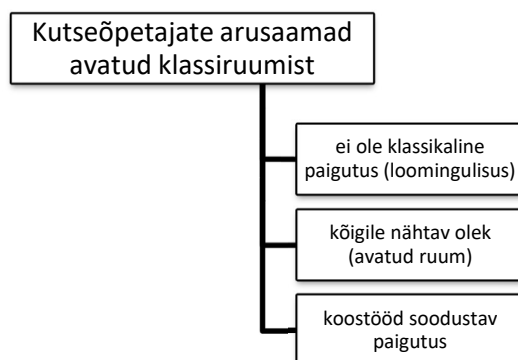
Andmete analüüsiks kasutati töös kvalitatiivset induktiivset sisuanalüüsi, sest Laheranna (2008) kohaselt aitab see uurida ja mõista uuritavate arusaamu ning kogemusi ja tõlgendada neid uurimistöö teemaga seenduvalt. Andmeanalüüs koosnes kolmest etapist: intervjuude transkribeerimine, transkriptsioonide toimetamine ja kodeerimine ning samatähenduslike koodide koondamine kategooriatesse.

Intervjuude salvestised transkribeeriti kasutades TTÜ Küberneetika Instituudi foneetika- ja kõnetehnoloogia laboris väljatöötatud tehnoloogia veebikeskkonda (Alumäe, Tilk, & Asadullah, 2018). Transkriptsioon on Õunapuu (2014) sõnul sobilikem võimalus salvestatud intervjuude ettevalmistamiseks tulemuste analüüsiks. Transkriptsioonidest eemaldati kõik isikuandmed, nimed ja koolide nimetused, et tagada osalejate konfidentsiaalsus.

Andmeanalüüsi esimene etapp algas peale intervjuude salvestamist. Videofailid salvestati arvutis, kus need konverteeriti audioformaati ja seejärel laeti transkribeerimiseks veebikeskkonda. Parema tulemuse saavutamiseks kuulati pärast transkriptsioonide valmimist kõiki helifaile üle vähemalt kaks korda ja vajadusel täiendati ja toimetati valminud transkriptsiooni teksti. Teksti lugemise hõlbustamiseks märgistati intervjuueeritava ja intervjuueerija tekst kahe erineva tähega, kus näiteks MM: tähendas vastajat ja LL: küsijat. Ühe transkriptsiooni koostamiseks kulus keskmiselt kolm tundi ja moodustus keskmiselt kuus lehekülge teksti.

Andmeanalüüsi teises etapis viidi läbi andmete kodeerimine kõigi uurimisküsimuste lõikes. Selleks kasutati vabavaralist veebipõhist tarkvara QCMap (Mayring, 2000), kuhu kõigi intervjuude transkriptsioonid üles laeti. Seejärel markeeriti korduva lugemise käigus olulised, tooniandvad ja tähenduslikud tekstiosad, lõigud või laused ning tähistati need märksõnaliste koodidega. Koodi all mõistetakse märksõna või sõnapaari millega tähenduslik koht tekstis on markeeritud (Kalmus *et al.*, 2015). Kaaskodeerijana kaasati käesoleva töö juhendaja, kes kodeeris üht intervjuud ühe uurimisküsimuse raames. Kaaskodeerijaga koostöös tekkinud koode analüüsides sarnase tähendusega koodid ühtlustati.

Andmeanalüüsi kolmandas etapis viis autor läbi koodide kategoriseerimise ehk siis sarnase tähendusega koodid koondati ühise kategooria alla. Joonisel 1. on toodud näide esimese uurimisküsimuse sarnaste koodide (ei ole klassikaline paigutus (loomingulisus), kõigile nähtav olek (avatud ruum), koostööd soodustav paigutus) koondumisest ühtseks kategooriaks (Kutseõpetajate arusaamad avatud klassiruumist).

Joonis 1. Näide kategooria moodustumisest esimese uurimisküsimuse näitel

Kokku moodustus andmete analüüsi kolmandas etapis esimese uurimisküsimuse *Kuidas mõistavad kutseõpetajad avatud klassiruumi ja selle rakendusvõimalusi kutseõppes?*

alla kaks kategooriat: kutseõpetajate arusaamad avatud klassiruumist ja arusaamad avatud klassiruumi rakendamisevõimalustest. Teise uurimisküsimuse *Mis soodustab kutseõpetajate arvamuse kohaselt koostöös õpetamist avatud klassiruumis?* analüüsil moodustus samuti kaks kategooriat: avatud klassiruumis koostöös õpetamist soodustavad tegurid koolikeskkonnas ja õpetajate koostöös õpetamist toetavad omadused. Kolmanda uurimisküsimuse *Missuguseid takistusi näevad kutseõpetajad koostöös õpetamisel avatud klassiruumis?* alla moodustus kolm kategooriat: koolikeskkonnast tingitud takistused koostöös õpetamisel avatud klassiruumis, koostööd takistavad õpetaja isikuomadused avatud klassiruumis ning õppijatest tulenevad takistused koostöös õpetamise rakendamisel avatud klassiruumis. Täielikud koodipuud koos koodide ning moodustunud kategooriatega on ära toodud uurimisküsimuste kaupa käesoleva töö lisades nr. 3, nr. 4 ja nr. 5.

Kogu andmekogumise ja andmeanalüüsi kestel peeti kinni hea teadustava aspektidest (Hea Teadustava, 2017). Seeläbi tagati, et kõik intervjueeritavad osalesid uuringus vabatahtlikult, neid teavitati, et intervjuu salvestatakse ja küsiti selleks nende nõusolek ning samuti küsiti nõusolek saadud info kasutamiseks lõputöös.

Tulemused

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada kutseõpetajate kogemused ja arusaamad avatud klassiruumist, ning koostöös õpetamist soodustavatest ja takistavatest teguritest avatud klassiruumis. Uurimuse tulemused esitatakse uurimisküsimuste järjestuses ning transkriptsioonide kodeerimise ja kategoriseerimise tulemusel moodustunud kategooriate kaupa. Kategooriate nimetused on pealkirjadena välja toodud tumendatud kirjas ning tulemusi ilmestavad ja kinnitavad tsitaadid on välja toodud kaldkirjas. Intervjueeritavate tsiteerimisel tulemustes kasutatakse tingmärki /.../, mis näitab, et tsitaati on olulise esiletõstmiseks lühendatud. Autor on tsitaatide teksti selgema mõistmise ja parema loetavuse huvides ka keeleliselt toimetanud.

Kutseõpetajate arusaamad avatud klassiruumist ja selle rakendamisvõimalustest kutseõppes

Esimese uurimisküsimuse andmeanalüüsi tulemusena moodustus kaks peakategooriat: kutseõpetajate arusaamad avatud klassiruumi keskkonnast ja kutseõpetajate arusaamad avatud klassiruumi rakendamisevõimalustest.

Kutseõpetajate arusaamad avatud klassiruumi füüsilisest keskkonnast

Intervjueeritavad tõid välja, et avatud klassiruum on tavapaigutusega klassiruumist erinev õpikeskkond. Tavapaigutuse mõistes kirjeldati klassiruumi, kus õpetaja seisab klassi ees ja õpilased istuvad kindlatel kohtadel näoga õpetaja suunas. Toolid, laudad ja muu inventar on tavapaigutusega klassiruumis raskesti ümber paigutatav. Avatud klassiruumi füüsilise ruumipaigutuse seisukohast tõid intervjueeritavad välja klassis paiknevate toolide ja laudade vaba liigutamise ja ümbersättimise võimalused.

Avatud klassiruum tähendab minu jaoks seda.../ et ei ole seda klassi klassikalist paigutust. Ruum on paigutatud selliselt, et õpilased teevad koos, mina saan nende vahel liikuda, kõik on nagu hästi avatud. (TT)

Kirjeldades avatud klassiruumi, toodi veel välja, et avatud klassiruum peab olema õppijatele turvaline ning koostööd ja seoste loomist stimuleeriv õpikeskkond. Intervjueeritavad võrdsustasid avatud klassiruumi ka kui avatud lähenemist õpetamisele. Täpsustades selgus, et selle all mõeldi pigem seda, et valitud õpetamismetoodikas saab õpetaja klassiruumis olla vaba ja avatud. Samas oli intervjueeritavate hulgas ka neid, kes ei olnud varem avatud klassiruumi mõistet kuulnud. Nenditi ka, et osades kutsekoolides ei ole avatud klassiruumiks sobilikku klassiruumi ja selle loomine nõuaks koolimaja ümberehitamist.

Kutseõpetajate arusaamad avatud klassiruumi rakendamisevõimalustest

Avatud klassiruumi rakendamisevõimalustest tõid intervjueeritavad välja, et avatud klassiruum toetab õpilastevahelist koostööd ja sobib hästi lõimitud õppeks. Toodi välja ka sobivust probleemõppeks ja praktilisteks õpptöödeks. Näiteks peeti oluliseks avatud klassiruumi rakendamist erinevate grupitööd ja tiimitööd nõudvate ülesannete juures.

Leiti, et avatud klassiruumis korraldatud õppetöö arendab ja toetab õpilaste suhtlemis- ja meeskonnatööoskusi. Osad intervjueeritavatest tõid välja erinevaid aktiivõppe meetodeid, mis sobisid nende hinnangul just avatud klassiruumis rakendamiseks. Intervjueeritavad tõid välja avatud klassiruumi rakendamisevõimalused praktilises õppes kutsekoolis. Toodi välja ka, et avatud klassiruumi mõistes saab rakendada lõimitud õpetamist koos teise õpetajaga.

Kutseõpetajate kogemused ja arusaamad koostööst ja õpetamisest avatud klassiruumis 15

Ma teen ergonoomika õpetajaga lõimitud tunde ehk tema ergonoomika ja minu kasvukeskkond lastele /.../. Ja tavaline klassiruum ei ole ju see, kus kõige parem võib olla selliseid praktilisi tegevusi läbi teha. (SS)

Lisaks tõstsid intervjueeritavad esile avatud klassiruumis läbiviidud lõimitud tundide positiivse mõju õpilastele seostamisoskustele ning leiti, et see aitab kaasa õpilaste avarama ning terviklikuma maailmavaate kujunemisele.

Kokkuvõtvalt kirjeldasid uuritavad uurimisküsimuse *Kuidas mõistavad kutseõpetajad avatud klassiruumi ja selle rakendusvõimalusi kutseõppes?* raames sisukalt avatud klassiruumi füüsilist keskkonda. Põhilisena toodi välja tavapärasest klassiruumi mööbli paigutusest erinev lähenemine, koostööd ja lõimingut soodustav õpikeskkond ning võimalused erinevate aktiivõppemeetodite rakendamiseks. Oluliseks peeti avatud klassiruumi sobivust grupitöödeks ja meeskonnatööks.

Kutseõpetajate koostööd toetavad tegurid õpetamisel avatud klassiruumis

Andmeanalüüsi tulemusena moodustus teise uurimisküsimuse *Mis soodustab kutseõpetajate arvamuse kohaselt koostöös õpetamist avatud klassiruumis?* alla kaks kategooriat: avatud klassiruumis koostöös õpetamist soodustavad tegurid koolikeskkonnas ja õpetajate koostöös õpetamist toetavad isikuomadused.

Avatud klassiruumis koostöös õpetamist soodustavad tegurid koolikeskkonnas

Uuritavad kutseõpetajad tõid avatud klassiruumis koostööd soodustavate teguritena koolikeskkonnas välja eri tasandite juhtkonnapoolse toetuse, inspireeriva füüsilise ja psühholoogilise õppekeskkonna ja toimiva kollegiaalse koostöö. Füüsiliste tingimuste all tõid intervjueeritavad ennekõike välja kutseõppeasutuste klassiruumide sobilikkuse koostöös õpetamiseks ning kaasaegsete digivahendite olemasolu ja kasutusvõimalust õppeklassides. Õppetöö planeerimise seisukohalt peeti oluliseks paindlikkust tunniplaanide koostamisel ja tundide planeerimisel. Intervjuudest ilmnest ka, et omavaheline koostöö toimiks veelgi paremini, kui oleks olemas ka riigipoolne tugi.

Kutseõpetajate kogemused ja arusaamad koostööst ja õpetamisest avatud klassiruumis 16

Soodustaks kindlasti see, kui ministeerium eraldaks selleks näiteks raha, /.../ et looge neid projekte koostöökis koos ühiseks õpetamiseks ja kui me räägime koostöös õpetamisest. (TT)

Uuringu tulemused osutasid ka sellele, et paljudel juhtudel peeti vajalikuks koostöös õpetamisele eelnevaid koolitusi ja ettevalmistusi. Toodi välja, et kõik koolikollektiivi liikmed ei ole ilma erialase koolitusega valmis koostöös õpetamist rakendama.

/.../täiendkoolitusi, kas ta kutsub neid sinna seletama nii-öelda ise läbi katsetama, näiteks, et kõigepealt, kui me mingit uut tehnoloogiat kooli võtame, et siis kõigepealt õpetajad proovivad ise selle läbi /.../ (PP)

Veel leiti, et avatud suhtumine, avatud maailmavaade ning julgus läbi viia uuendusi koolikeskkonnas on võtmeteguriteks toetamaks koostöös õpetamist avatud klassiruumis. Intervjuudes arutati lisaks ka selle üle, et kogu koolikeskkonnas peab olema ühtne visioon ja arusaam õppe eesmärkidest ja õpiväljunditest.

Õpetajate koostöös õpetamist toetavad isikuomadused

Uuringu tulemused osutasid, et isikuomadustelt on koostöös õpetamist viljelev kutseõpetaja innovaatiline, kerge „kiiksuga“, olemuselt loov ning entusiastlik. Oluliseks peeti positiivsust, avatust ning ka väga head suhtlemisoskust.

Suhtlemisoskus on kindlasti number üks, või vähemalt tahe suhelda - selles mõttes, et mingit moodi me oskame ju kõik suhelda /.../ (SS)

Lisaks kirjeldasid intervjuueeritavad positiivsete isikuomadustena näiteks valmidust professionaalseks enesearenguks, õppimis- ja kohanemisvõimet, loovust ning võimekust oma mugavustsoonist välja tulla.

/.../Kuivõrd aldis ma olen üldse ideid genereerima ja kui väga ma ise esitan iseendale väljakutseid - tegelikult sellise õppe läbiviimine peab ikkagi olema enda jaoks nagu väga selge. Mis me läheme tegema, kuhu me läheme tegema, miks on see vajalik /.../

Intervjuueeritavate hulgas oli ka neid, kes tõid välja just oma koolis töötavate staažikamate erialakesksete kolleegide teatud isikuomaduste ja oskuste puudumise. Kirjeldati nende umbusklikkust uuenduste suhtes ning seetõttu ka teatud omavahelisi huvide konflikte ning ka

isiksuste pörkumisi. Kuid teisalt aga toodi intervjuudes välja ka täpselt sarnaste, pigem staažikate kolleegidega, suurepäraselt sujuvat koostööd ning üks-ühele kattuvaid koostöös õpetamist soodustavaid isikuomadusi.

Kokkuvõtteks uurimisküsimuse *Mis soodustab kutseõpetajate arvamuse kohaselt koostööd õpetamisel avatud klassiruumis?* kohta võib öelda, et oluliseks peeti juhtkonnapoolset toetust ja koostöös õpetamist soodustavate klassiruumide olemasolu kutsekoolis. Esile tõsteti kollegiaalselt õppetöös ühise eesmärgi suunas liikumist. Avatud klassiruumis koostöös õpetamist toetatavate õpetaja isikuomadustena, tõid intervjuueeritavad oma vastustes enim esile avatud mõttelaadi, koostööoskust, loovust ning õppimis- ja kohanemisvõimet.

Kutseõpetajate koostööd takistavad tegurid õpetamisel avatud klassiruumis

Kolmanda uurimisküsimusega soovis autor välja selgitada *Missuguseid takistusi näevad kutseõpetajad koostöös õpetamisel avatud klassiruumis?* Uurimisküsimuse alla moodustus kolm kategooriat: koolikeskkonnast tingitud takistused koostöös õpetamisel avatud klassiruumis, koostööd takistavad õpetaja isikuomadused avatud klassiruumis ning õppijatest tulenevad takistused koostöös õpetamise rakendamisel avatud klassiruumis.

Koolikeskkonnast tingitud takistused koostöös õpetamisel avatud klassiruumis

Läbiviidud intervjuude tulemustest kerkis teravalt esile kollegiaalse koostöö puudumine koolikeskkonnas. Uuritavad kirjeldasid, et suur osa kolleegidest kutsekoolis ei ole tööl täiskohaga, nad on pigem erialakesksed professionaalid ning nende kollegiaalne sisseelamine koolikeskkonda oli seetõttu puudulik. See omakorda seadis takistused ka koostöös õpetamisele avatud klassiruumis.

Meil on hästi palju õpetajaid ja õppejõudusid /.../ kes lihtsalt tulevad, on, teevad. Aga see kontakt jääb nendega väga väikeseks/.../ (MM)

Intervjuudest ilmnes veel, et kollegiaalse koostöö puudumine ei võimaldanud ühiselt ajalist ressursi planeerida ning seeläbi oli avatud klassiruumis koostöös õpetamise läbiviimine oluliselt raskendatud. Peale selle leiti, et ka erinevad koolitused ja õppepäevad, mis aitaksid kollegiaalset koostööd paremini korraldada, olid koolikeskkonnas puudu.

/.../Sellepärast, et meil meeskonnas pole koostööd väga ja meil puuduvad võimalikud vajalikud, ma isegi ütleks teadmised mõnel juhul ja siis ajaressurs ka, et seda koostöös tundi planeerida. (TT)

Leiti, et kutsekoolide ruumid ei ole tihtipeale avatud klassiruumis koostöös õpetamiseks sobilikud. Mainiti, et ruumid on kas liiga väikesed või liiga suured ning seetõttu on koostöös õpetamisel raske teise õpetajaga arvestada.

Õpetajaskonna tasandil läbisaamises koolikeskkonnas kirjeldati ka töökiusamist ja kolleegidega väga halba läbisaamist kui ühe suure takistusena koostöös õpetamisel avatud klassiruumis. Samuti tuli intervjuudest välja otseseid takistusi koosõpetamiseks kooli juhtkonna poolt. Välja toodi, et rahaline kulu ühe koostöös õpetatud tunni kohta on kutsekooli juhtkonna seisukohast lähtudes suurem.

Koostööd takistavad õpetaja isikuomadused avatud klassiruumis

Uuritavad tõid intervjuudes üheselt välja, et keerukam on koostööd teha staažika ning traditsioonilist õpetamisstiili praktiseeriva kutseõpetajaga. Intervjueeritavad kirjeldasid selliseid kolleege kui väga häid oma eriala spetsialiste, kuid samas kinniseid ning suhtlemiseks mitte väga avatuid.

Ja siis ja ühesõnaga tahtsin sinna jõuda, et see üks õpetaja on väga hea eriala spetsialist, aga ta absoluutselt ei suhtle. Ta lööb ukse kinni ja läheb minema. (SS)

Samas oli uuritavate hulgas üllatavalt ka neid, kelle staažikamad kolleegid olid väga avatud ning koostöövalmis. Veel toodi välja, et üleüldine negatiivne suhtumine ja ka soovimatus õppida ja edasi areneda, on samuti isikuomaduseks, mis raskendavad kutseõpetajate koostööd avatud klassiruumis õpetamisel.

/.../kui õpetaja on negatiivselt meelestatud selliste asjade osas ma arvan, et üldse nagu kõige osas negatiivselt meelestatud: a la Ma kolmkümmend aastat nii õpetanud, miks ma pean ümber õppima? (TT)

Intervjuudest ilmnes aga ka läbivalt, et tegelikult ei olegi palju selliseid isikuomadusi, mis seaksid suuri takistusi avatud klassiruumis koostöös õpetamisele. Pigem leiti, et koostöö takistuseks avatud klassiruumis õpetamisel, saab peamiselt teise õpetaja teadlik üleolek ja tahe olukorda kontrollida.

Õppijatest tulenevad takistused koostöös õpetamise rakendamisel avatud klassiruumis

Intervjueeritavate vastustest selgus, et avatud klassiruumis koostöös õpetamine ei sobi alati kõigile õpilastele. Intervjuude käigus arutati erinevates vanustes kutseõppuri õpiharjumuste üle – paljudel juhtudel on praeguse aja vanemaealise õppuri ainukeseks teadaolevaks õppevormiks olnud pigem klassikaline tund ja seda formaalse ruumipaigutusega klassis. Samas on ka üldhariduskoolidest tulnud õpilase õpiharjumused teistsugused. Selgus, et kõik õppijad ei ole ennastjuhtivad õppurid.

/.../ Aga kui me räägime ikkagi põhikooli lõpetanud õppijast, siis tema silmaring on kitsas, /.../ ja siis antakse selliseid, koostöiseid asju - tehke rühmaga tööd, kolmekesi, tehke neljakesi okei, paaristööd. Ja lõpptulemus on see, et niisugune aktiivsem vend, kes asjast huvitatud, teeb kõik ära, teised lihtsalt sügavad oma telefoni senikaua - ja kui vaja ette kanda, ütleb vend ühe lause /.../ (II)

Samuti toodi välja, et distsipliini säilitamine avatud klassiruumis koostöös õpetamisel võib osutada tavapärasest keerukamaks. Leiti, et ülesannete jaotus, ka korra tagamisel klassiruumis, peab eelnevalt olema konkreetselt kokku lepitud. Oluliseks peeti ka õpilaste erinevate tasemetega arvestamist. Toodi välja, et kui koostöös õpetatavas avatud klassiruumis on eri õppimisvõimetega õppurid siis tuleb juba ühise tunni planeerimisel arvestada eri tasemel ülesannete ettevalmistusega ja tööjaotusega õpetamisel.

Kolmanda uurimisküsimuse tulemuste raames võib kokkuvõtvalt välja tuua, et olulisemaks takistuseks avatud klassiruumis koostöös õpetamisel, peeti kollegiaalse koostöö puudumist koolikeskkonnas. Peale selle leiti, et ka napp ajaline ressurss tundide ettevalmistamisel ning vajaliku koostööalase koolituse puudumine võib oluliselt takistada kutseõpetajate koostöös õpetamist avatud klassiruumis. Intervjueeritavad tõid välja ka mõningaid koostöö probleeme staažikamate õppejõududega koos õpetamises.

Arutelu

Uurimuse eesmärgiks oli välja selgitada kutseõpetajate kogemused ja arusaamad avatud klassiruumist, ning koostöös õpetamist soodustavatest ja takistavatest teguritest avatud klassiruumis. Järgnevalt arutletakse uurimisküsimustest lähtuvalt olulisemate tulemuste üle. Lisaks kirjeldatakse ka uuringu käigus ilmnunud piiranguid, tuuakse välja töö praktiline väärtus ning autori edasised soovitusel uurimuse jätkamiseks.

Bakalaureusetöö esimese uurimisküsimusega sooviti välja selgitada, kuidas mõistavad kutseõpetajad avatud klassiruumi ja selle rakendusvõimalusi kutseõppes. Intervjueeritavate vastustest ilmnis, et ennekõike tõsteti avatud klassiruumi kirjeldades esile tavapärasest klassiruumi paigutusest avatum, paindlikum ja inspireerivam õppekeskkond, mis omakorda soodustas ka õpilastevahelist koostööd. Wahlström & Sundberg (2017) on samuti välja toonud, et avatud klassiruum stimuleerib koostööd ja avatud suhtlemist õpilaste vahel. Seega võib järeldada, et intervjueeritavad mõistsid avatud klassiruumi definitsiooni võrdlemisi täpselt. Maksimaalseks avatud klassiruumi võimaluste ärakasutamiseks soovitaks kindlasti tutvuda ka sellekohase erialase kirjandusega.

Avatud klassiruumi rakendusvõimalustena kirjeldasid intervjueeritavad mitmeid erinevaid õppijakeskseid õppemeetodeid. Ka Vösandi (2019) on leidnud, et avatud klassiruum stimuleerib rohkem kasutama rühma- grupi- ja meeskonnatöid ning see omakorda mõjub positiivselt õppurite omavahelisele suhtlusele ja sotsiaalsete oskuste arengule. Sarnasetele järeldustele on jõudnud ka Cuban (2004), kes on märkinud, et õppetöö avatud klassiruumis toimub suuremalt jaolt läbi õpilaste endi tegutsemise ning avastuste. Sellest tulenevalt kujunesid kutseõpilastel välja ka sotsiaalset suhtlemist ning meeskonnatööd arendavad oskused. Seega võib tuginedes käesoleva töö tulemustele järeldada, et küsitletud kutseõpetajad mõistavad avatud klassiruumi rakendamise eeliseid õppetöös hästi ning oskavad õppijakeskseid metoodikaid õppetöös rakendada. Metoodikate rakendamisel aga soovitaks siinkohal kindlasti rohkemate õpetajate kaasamist õppetöösse. Ka Wahlström & Sundberg (2017) on leidnud, et avatud klassiruum edendab ka just õpetajate omavahelist koostööd.

Veel töid intervjueeritavad esimese uurimisküsimuse vastuste raames välja, et nende arusaamade kohaselt aitab avatud klassiruumis koostöös õpetatud tund õpilastel oluliselt paremini mõista ja omandada õppeaine tervikpilti ja seoseid. Ka varasemates uuringutes on Bükki & Fehérvári (2021) leidnud, et avatud klassiruumis läbiviidud õpe toetab õpilasel laiapõhjalisemat teadmiste omandamist. Käesolev uurimus kinnitab seega, et avatud klassiruumis õpetamise rakendamisel kutseõppes on oluline roll õpilaste avarama maailmavaate ja lõimimisoskuste väljakujunemisel. Järeldusena võib öelda, et kuna avatud klassiruumis koostöös antud õppetunnid toetavad kutseõpilaste seostamisoskust, siis tuleks selliseid õppetunde kutseõppes kindlasti rohkem läbi viia.

Teise uurimisküsimuse *Mis soodustab kutseõpetajate arvamuse kohaselt koostööd õpetamisel avatud klassiruumis?* tulemustest selgus, et intervjueeritavad pidasid oluliseks kutsekooli juhtkonnapoolset toetust koostöös õpetamisele ja koostöös õpetamist

inspireerivate avatud klassiruumide olemasolu kutsekoolis. Varasemalt läbiviidud uuringutes on samuti välja toodud, et kutsekoolile omane õpikeskkonna ülesehitus, õppeklasside sisseseade kaasaegsus, koolikultuur ning õppetöö korraldus, määravad, kui atraktiivne on see kutsekool tulevastele õppuritele ja ka kutseõpetajatele (Rintala & Nokelainen, 2020).

Veel toodi intervjuudes avatud klassiruumis koostöös õpetamist soodustava tegurina välja õpetajaskonna ühtne visioon, kollegiaalne koostöö ja ühised arusaamad õppeväljundite osas. Selgesõnaliselt on ka Haridusvaldkonna 2021–2035 arengukavas (2020) ära märgitud, et on vaja tõhustada õpetajate, kutseõpetajate, tugispetsialistide ja õppejõudude omavahelist koostööd õppeasutuse siseselt. Lisaks on samas arengukavas välja toodud, et koostöö õpikeskkonnas on olulise tähtsusega, kuna seeläbi luuakse võimalused õppetöö mitmekesistamiseks ning omavaheliste kogemuste jagamiseks tööprotsessi käigus. Kokkuvõtvalt võib siinkohal järeldada, et koostöös õpetamine saab sündida ainult siis kui see juba koolikollektiivis ja kollegiaalsel tasandil toimib. Seetõttu on kindlasti oluline leida võimalusi kutsekooli õpetajate ja juhtkonna ühisteks meeskonnakoolitusteks ja miks mitte ka töövälisteks motivatsiooniüritusteks.

Kolmandaks uuriti küsimuse *Missuguseid takistusi näevad kutseõpetajad koostöös õpetamisel avatud klassiruumis?* raames kutseõpetajate koostööd takistavaid tegureid avatud klassiruumis õpetamisel. Intervjueeritavad tõid põhilise takistusena välja kollegiaalse koostöö puudumise koolikeskkonnas üldiselt. Peale selle leiti, et vajaliku koostööalase koolituse puudumine ja ka napp ühine ajaline ressurss tundide ettevalmistamisel võivad oluliselt takistada kutseõpetajate koostöös õpetamist avatud klassiruumis. Mäe & Tiido (2020) on samuti varasemalt välja toonud, et õpetajatevaheline koostöö eeldab ühtset planeeritud ettevalmistusaega. Aja ja koostööoskuste puudumise põhjuseks on varasemalt ka Lucas (2014) välja toonud liiga suure töökoormuse ning enesetäiendamise võimaluste puudumise. Vesikivi jt. (2019) on samuti varasemalt leidnud, et kui koostöös õpetamises avalduvate põhiprobleemide osas (sh. autonoomia klassiruumis, aja jms. ressursside oskuslik planeerimine) oleks rakendatud piisavalt eelnevat ettevalmistust, siis toimuks taolise õpetamismeetodi sisseviimine õppeasutuses oluliselt ladusamalt.

Intervjueeritavad väljendasid oma arusaamu antud uurimisküsimuse raames ka koostöö võimalikkusest kutsekoolis töötava autoritaarse ning staažika kutseõpetajaga. Leiti, et osade haridusprofessionaalidega on nende väljakujunenud meetodikate ning dogmade tõttu koostöö mõneti raskendatud. Ka siinkohal on varasematest uuringutest selgunud, et pikaajalisemalt õpetajatööd teinud kolleegid on pigem harjunud tunde läbi viima üksinda ja tavapaigutusega klassiruumis (Mets & Viia, 2018). Samuti on varasemad uuringud välja

toonud, et pelgalt teadmatus kaasaegsetest õpetamismeetoditest ning sellekohaste oskuste ning teadmiste puudumine võivad tuua kutseõpetaja enesehinnangu madalamale ning tuua kaasa tööalase ebakindluse (Mäe & Tiido 2020). Siinkohal julgustaks nüüdisaegsete õpetamismeetoditega rohkem kursis olevaid kutseõpetajaid, oma staažikamate kolleegidega rohkem suhtlema ning kutsuma neid näiteks oma inspireerivaid ja koostöös läbi viidud tunde vaatlema. Kutsekooli juhtkonnal oleks siinkohal sobilik välja pakkuda koolitusi või infopäevi, et ka oma staažikamaid töötajaid informeerituna hoida.

Kokkuvõtvalt saab öelda, et kui kooli kollektiivis on toimiv ja laiapõhjaline koostöö siis kandub see läbi õpetajate edasi ka õpilastele. Kutsekoolis töötavatele õpetajatele on vaja leida ühine tasustatud ettevalmistusaeg koostöös õpetatava tunni planeerimiseks. Leian, et kõik õpetajad ei pruugi koheselt võrdse innuga uuenduslikke õpetamismetoodikaid toetada - kuid piisava koolituse, juhendamise või selgitamise korral on ka nemad koostöök valmis.

Töö tulemusi tõlgendades tuleb arvestada mõningate piirangutega. Esiteks ei saanud autor intervjuude käigus olla alati täiel määral veendunud, kas intervjuueeritavad kirjeldasid koostöös õpetamist konkreetselt avatud klassiruumis või üldisemas tähenduses. Laherand (2008) on intervjuu ühe kitsaskohana välja toonud, et intervjuueeritavad võivad soovida anda nii-öelda sobivaid vastuseid. Sellest tulenevalt küsiti intervjuueeritavalt täpsustavaid küsimusi, selgitamaks välja, kas mõeldi siiski koostöös õpetamist avatud klassiruumis. Siiski tuleb neid tulemusi tõlgendada teatud mõõndustega. Teise piiranguna võib välja tuua asjaolu, et intervjuud viidi läbi veebi vahendusel. Tehniliseks piiranguks intervjuueerimisel veebi teel võib osutada puudlik internetiühendus ning salvestuse helikvaliteeti võib mõjutada nõrk mikrofoni tundlikkus. Seitz (2016) on välja toonud, et näiteks Skype'i teel läbiviidud intervjuud võivad puudliku internetiühenduse tõttu hanguda või sootuks katkeda ning see mõjutab oluliselt läbiviidud intervjuu terviklikkust. Transkriptsioonidega toimetades selgus, et mitmes kohas oleks võinud intervjuueeritavalt küsida täiendavaid lisaküsimusi.

Piirangutele vaatamata peab autor töö praktiliseks väärtuseks seda, et tuginedes uurimuse tulemustele saab kutseõpetaja lisateadmisi avatud klassiruumist ning avatud klassiruumis koostöös õpetamise kohta. Kutsekooli juhtkond ning kutseõpetajad leiavad käesolevast tööst ka erinevaid koostöös õpetamist toetavaid aspekte ning saavad lisainformatsiooni töös välja toodud koostöös õpetamist takistavate olukordade kohta kutsekoolis.

Edasist uurimist vääriskid koostöise õpetamise kogemused avatud klassiruumis kutseõppijate perspektiivist. See oleks hea võimalus välja selgitada ka kutsekooli õpilaste arusaamad avatud klassiruumist. Võiks uurida kuidas õpilaste endi hinnangul mõjub koostöös

antud õppetund avatud klassiruumis teadmiste ja sotsiaalsete oskuste omandamisele. Huvitava tähelepanekuna tõusis uurimuses esile ka tõlgendus, et ka veebiklassiruum saab olla avatud klassiruum. Leian, et seoses käesolevate aastate keerulise distantsõppetöö korraldamisega on sellekohane võrdlus esmakordne ning asjakohane. Kui näiteks Zoom või Meet keskkonnas annavad veebitunde samaaegselt kaks või enam õpetajat ning õppijad on samuti paiknemas eraldi õpperühmades oma kaamerate taga, on avatud klassiruumi eeltingimused täidetud - ja seda digitaalsel kujul.

Tänuõnad

Täna oma juhendajat Liana Roosi edasiviiva tagasiside, sisukate kommentaaride ning kirjutama motiveerimise eest. Täna kõiki intervjuus osalenud kutseõpetajaid. Suur tänu ka headele kursusekaaslastele. Siirad tänud abikaasale, kes mind kogu lõputöö kirjutamise vältel toetas, motiveeris ja inspireeris.

Autorluse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Leho Lainoja

(allkirjastatud digitaalselt)

23.05.2022

Kasutatud kirjandus

- Alumäe, T., Tilk, O., & Asadullah (2018). Advanced Rich Transcription System for Estonian Speech. *Human Language Technologies - The Baltic Perspective*, 307, 1–8
- Brogden, M. (2007). Plowden and Primary School Buildings: A Story of Innovation without Change. In *Forum: for promoting 3-19 comprehensive education* (Vol. 49, No. 1, pp. 55-66). Symposium Journals. PO Box 204, Didcot, Oxford OX11 9ZQ, UK.
- Bükki, E., Fehérvári, A. How do teachers collaborate in Hungarian VET schools? A quantitative study of forms, perceptions of impact and related individual and organisational factors. *Empirical Res Voc Ed Train* **13**, 2 (2021).
- Cardellino, P., & Woolner, P. (2020). Designing for transformation—a case study of open learning spaces and educational change. *Pedagogy, Culture & Society*, 28(3), 383-402.
- Cuban, L. (2004). The Open Classroom: Were Schools Without Walls Just Another Fad?. *Education Next*, 4(2), 68-71.
- Espenberg, K., Beilmann, M., Rahnu, M., Reincke, E., & Themass, E. (2012). *Õpingute katkestamise põhjused kutseõppes*. RAKE ja CPD OÜ.
- Ferguson, J., & Wilson, J. C. (2011). The co-teaching professorship: Power and expertise in the co-taught higher education classroom. *Scholar-Practitioner Quarterly*, 5, 52–68
- Friend, M., Cook, L., Hurley-Chamberlain, D., & Shamberger, C. (2010). *Co-Teaching: An Illustration of the Complexity of Collaboration in Special Education*. *Journal of Educational & Psychological Consultation*, 20(1), 9–27
- Hannah, R. (2013). The effect of classroom environment on student learning. *Honors Theses*. 2375.
- Hargreaves, D. H. (2014). A self-improving school system and its potential for reducing inequality. *Oxford Review of Education*, 40(6), 696–714
- Hargreaves, A. (2006). Four ages of professionalism and professional learning. In H. Lauder, P. Brown, J.-A. Dillabough, & A. H. Halsey (Eds.), *Education, globalization, and social change* (pp. 672–691). Oxford: Oxford University Press.
- Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035*. (2020)
https://www.hm.ee/sites/default/files/haridusvaldkonna_arengukava_2035_29.10.2020_riigikokku.pdf
- Hea teadustava (2017). <https://www.eetika.ee/et/eesti-hea-teadustava>

- Hedin, L., & Conderman, G. (2019). Pairing Teachers for Effective Co-Teaching Teams. *Kappa Delta Pi Record*, 55(4), 169-173.
- Henebery, B. (2015). Do open plan classrooms really benefit learning? *The Educator Australia*, 21. oktoober. <https://www.theeducatoronline.com/k12/news/do-open-plan-classrooms-really-benefit-learning/207098>
- HTM, TLÜ, TÜ (2017). *Õpikäsitusest ja selle muutumisest*. Elukestva õppe strateegia 2020 1. eesmärgi selgituseks. Paide, Tallinn, Tartu.
- Kalmus, V., Masso, A., & Linno, M. (2015). Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. Allikas: <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>
- Laherand, M.-L. (2008). Kvalitatiivne uurimisviis. OÜ Infotrükk
- Lathika, K. 2016. Student centered learning. *International Journal of Current Research and Modern Education*, 1(1), pp. 677–680.
- Leppik, M. (2019). *Rahulolu kutseharidusega 2017. aasta rahulolu-uuringu andmetel*. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium.
- Lucas, B. (2014). *Vocational pedagogy. In What it is, why it matters, and what we can do about it*. Background note for UNESCO-UNEVOC e-forum.
- Mackey, J., O'Reilly, N., Fletcher, J., & Jansen, C. (2017). What do teachers and leaders have to say about co-teaching in flexible learning spaces?. *Journal of Educational Leadership, Policy and Practice*, 32(1), 97.
- Mayring, P. (2000). Qualitative Content Analysis. *Forum: Qualitative Social Research*, 1(2).
- Medvichuk, M. (2019). *Avatud õpperuumis õpetavate õpetajate arusaamad avatud ruumi olemusest ja seal õpetamisest*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Mets, U., & Viia, A. (2018). *Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: haridus ja teadus. Uuringu lühiaruanne*. SA Kutsekoda.
- Mulcahy, D., & Morrison, C. (2017). Re/assembling 'innovative' learning environments: Affective practice and its politics. *Educational Philosophy and Theory*, 49(8), 749-758.
- Mäe, A., & Tiido, K. (2020). *Koostöise õpetamise rakendamine kutseõppe kontekstis*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Nestor, M., & Nurmela, K. (2013). *Kutseharidus ja muutuv tööturg. Tööandjate uuringu lõpparuanne*. Poliitikauuringute Keskus Praxis.
- Rahuloluküsitlused kutsehariduses*. (2019). <https://www.innove.ee/uuringud/rahulolu/kutsehariduses/>

- Rands, M. L., & Gansemer-Topf, A. M. (2017). The room itself is active: How classroom design impacts student engagement. *Journal of Learning Spaces*, 6(1), 26.
- Rintala, H., & Nokelainen, P. (2020). Standing and attractiveness of vocational education and training in Finland: focus on learning environments. *Journal of Vocational Education & Training*, 72(2), 250-269.
- Rothenberg, J. (1989). The open classroom reconsidered. *The Elementary School Journal*, 90(1), 69-86.
- Rämmer, A., (2014). Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. *Valimi moodustamine*. <http://samm.ut.ee/valimid>
- Seitz, S. (2016). Pixilated partnerships, overcoming obstacles in qualitative interviews via Skype: A research note. *Qualitative research*, 16(2), 229-235.
- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative learning: Theory, research and practice* (2nd ed.). Allyn and Bacon.
- Sutrop, M., Toming H., Kõnnussaar T. (2017). *Hea kooli käsiraamat*. Tartu Ülikooli eetikakeskus.
- Vesikivi, P., Lakkala, M., Holvikivi, J., & Muukkonen, H. (2019). Team teaching implementation in engineering education: teacher perceptions and experiences. *European Journal of Engineering Education*, 44(4), 519-534.
- Vinter, K., Slabina, P., & Slabina, K. (2014). Soovitused muutunud (uue) õpikäsituse juurutamiseks. *Collegium Estonicum*, 35.
- Võsandi, A. (2019). *Emotsionaal- ja käitumisraskustega õpilaste võimalused ja piirangud avatud õpperuumis I kooliastmes*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool
- Vähäsantanen, K., & Eteläpelto, A. (2009). Vocational teachers in the face of a major educational reform: individual ways of negotiating professional identities. *Journal of Education and Work*, 22(1), 15-33.
- Wahlström, N., & Sundberg, D. (2017). *Transnational Curriculum Standards and Classroom Practices: The New Meaning of Teaching*. Routledge.
- Warwick, D. (1971). *Team Teaching*. University of London Press
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf?sequence=1

Lisa 1. Poolstruktureeritud intervjuu kava

Taustaküsimused:

1. Mis valdkonnas/erialal sa õpetad?
2. Mitu aastat on sul õpetamiskogemust?
3. Mis on Su kõrgem lõpetatud haridus?
4. Kas omad pedagoogilist ettevalmistust (pedagoogiline kõrgharidus, läbitud täiendkoolitus vmt.)?
5. Missugused on Sinu kogemused avatud klassiruumis õpetamisel? Palun too näiteid!
6. Missugused on Sinu kogemused koos teise õpetajaga õpetamises? Palun too näiteid!

Kutseõpetajate arusaamad avatud klassiruumist ja selle rakendusvõimalustest

kutseõppes

1. Mida tähendab Sinu jaoks mõiste avatud klassiruum? Palun selgita!
2. Kuidas teie koolis rakendatakse avatud klassiruumis õppimist ja õpetamist? Palun too näiteid!
3. Millist õppetööd sobib Sinu arvates kõige paremini avatud klassiruumis läbi viia? Palun põhjenda!
4. Millistele õpilastele sobib avatud klassiruumis õppimine Sinu hinnangul? Palun põhjenda!
5. Missugustel õpetajatele sobib avatud klassiruumis õpetamine Sinu hinnangul? Palun põhjenda!
6. Kui Sul on võimalus oma koolis avatud klassiruumi kasutada - siis kuidas sa seda teed? Palun too näiteid!

Avatud klassiruumis koostööst õpetamist soodustavad tegurid kutseõpetajate arvamuste

kohaselt

1. Mis Sinu arvates toetab koostööd õpetamisel avatud klassiruumis?
2. Kuidas teie koolis toetatakse õpetajate koos õpetamist avatud klassiruumis?
3. Kuidas sinu hinnangul sobib avatud klassiruum koos teise õpetajaga õpetamiseks?
4. Millised on Sinu senised kogemused koos õpetamisest avatud klassiruumis? Palun too näiteid!
5. Millised on Sinu arvates koostöise õpetamise eelised avatud klassiruumis? Kuidas see Sinu arvates toetab õppimist?
6. Mida eeldab koos õpetamine Sinu arvates õpetajatelt? Missuguseid teadmisi ja oskusi on õpetajatel selleks vaja?

Väljakutsed avatud klassiruumis koostöös õpetamisel kutseõpetajate arvamuste

kohaselt

1. Mis teeb Sinu hinnangul koos õpetamise avatud klassiruumis keeruliseks? Palun selgita ja too näiteid!

2. Missugused on Sinu hinnangul/kogemustes õpetajate omadustest ja pädevustest tulenevad väljakutsed koostöös õpetamises avatud klassiruumis? Palun selgita ja too näiteid!
3. Missugused on Sinu hinnangul/kogemustes õpilastest tulenevad väljakutsed õpetajate koostöös õpetamises avatud klassiruumis? Palun selgita ja too näiteid!

Kas on midagi, mida soovid teemaga seoses veel välja tuua või rõhutada?

Lisa 2. Kodeerimine QCAmap veebikeskkonnas

Intervjuu MM-iga

...kuidas seda teostatavusega ja kõik see toimib alles samavõrra, et nad saavad omavahel kogu aeg mõtteid vahetada, et nad oleks ühel lainel. Et see oleks üks selline näide.

MM: Jah, sest noh, õpilasfirmat ju Me alustamegi tegelikult neil kahepäevase sellise ideelaboriga või sellise

Kiire noh, kuidas ma sulle ütlen, see ajurünnak Ja kõik on ühes ruumis on Josele palju mentoreid, iga laua taga mentoreid lõpuks, eks ju, ja sealt kahe päeva jooksul siis tuleb täiesti nullist, tuleb siis juba valmis idee valmis meeskonnaga, kus siis edasi minnakse. Aga, aga kõik, kõik see toimib nagu teiste õpetajate õppejõudude, väljast mentorite ja toetajatega koostöös.

LL: Juba ongi, hakkab see sinnapoole liikuma, kus tegelikult on juba ka mitmed õpetajad omavahel, õppejõud koos ja ei ole ka päris niisama.

MM: See Ei tulnud mulle enne enne kui me läksime sinna õpilasfirma juurde, tegelikult mitu aastat.

LL: Tuleb võib-olla välja, et tegelikult seda sama kontseptsiooni oled kogenud, lihtsalt võib-olla teadmata sellele tol hetkel seda nimetust anda, et tegu ongi sellise kuidas öelda siis ümberpööratud klassiruumiga või avatud klassiruumiga, et ta on veidi sinna sinnapoole, et ei ole päris tavalistes vormis.

MM: No see ümberpööratud klassiruum, see on, seda on nagu pidevalt ehk et see, see ei ole nagu üldse mingi probleem, eks ju, teha seda. Aga jah, selle avatud klassiruumi peale ma üldse ei mõelnud. Ma ka tõesti, me alustame nagu selle kontseptsiooniga juba.

LL: Okei kui sa nüüd õpetajatele mõtled, kui me lähtume sellest näitest, mis sa just töid selle õpilasfirma esimese päeva või selle ajurünnaku kohta, millistele õpetajatele ja õppejõudude üldse sobib, selline avatud klassiruumi tüüpi lähenemine, et kas see on kõigile sinu arvates ühesugune, või peab selleks olema teatud õpetaja tüüp, kes sinna sobiks?

MM: Nii palju, kui mina olen nagu tähele pannud ja vaadanud siis selle paari aasta jooksul, siis on ikkagi see, kes on selline innovaatiline, entusiastlik ja loov, kes kohe nagu haarab. Keegi polegi öelnud seda, et ma ei noh, ühesõnaga, kes ei aja näpuga järke vaid tal on kohe hops, hops ise tuleb mingi teema, mingi probleem, mingi asi kohe. On entusiastlikult nagu toimetamas abistamas, mõtlema oma mõttemaailmast lahti, nii hästi avatult.

LL: Võiks siis öelda, et on kursis nüüdisaegse hariduskorralduse ja põhimõtetega?

RQ1-29
RQ1-30

RQ1-31

RQ1-32

The screenshot shows a 'Category system' interface. At the top, there are three icons: a pencil, a person, and a trash can. Below this, there are several rows, each representing a category or item. Each row starts with a radio button, followed by a text label, and then the same three icons (pencil, person, trash can). The categories listed are:

- RQ1-10: rühmatööd
- RQ1-11: avatud klassiruum = avatud õpe
- RQ1-12: teooria kinnistamine praktikaga
- RQ1-13: teooria kinnistamine praktilise tegevusega
- RQ1-14: ei pea klassikalisi loenguid
- RQ1-15: rühmatööd
- RQ1-16: avatud klassiruum = klassipaigutus

Lisa 3. Esimese uurimisküsimuse kategooriad ja koodid

Kuidas mõistavad kutseõpetajad avatud klassiruumi ja selle rakendusvõimalusi kutseõppes?

Kategooriad	Koodid
Kutseõpetajate arusaamad avatud klassiruumist	Veebiklassiruum Ei ole klassikaline paigutus (loomingulisus) Avatud õpe Klassipaigutus Õpetaja ja õpilased on võrdsed, toimub koostöö Avar ruum (puuduvad piirangud- uks) Kõigile nähtav olek (avatud ruum) Praktikaklass Puudub konkreetne arusaam avatud klassiruumist Praegused ehitised ei soodusta avatud klassiruumi rakendamist Koostööd soodustav paigutus Avatud ruum Turvaline ruum
Arusaamad avatud klassiruumi rakendamisevõimalustest	Rühmadesse jagamine Plakati koostamine Lõiming Rühmatööd Teooria kinnistamine praktilise tegevusega Ei pea klassikalisi loenguid Rakendavad peamiselt noored Ise avastamine Pesaõpe Õuesõpe (aktiivõppemeetodid) "Ekskursioonid" Sobib koosõpetamiseks Sobib innovaatilisele õpetajale Peab arvestama õpilastevahelisi suhteid Vajab koostööskusi Nõuab õpetajatelt vastavaid teadmisi Nõuab ajalist ressursi planeerimiseks Sobib aktiivõppe kogemusega õppijatele Sobib motiveeritud õpetajatele Visuaalid Toetab seoste loomist Arendab tulevikuoskusi Ei sobi traditsioonilisele õppijale Teiste ruumide kasutamine Sobib praktiliseks õppeks Sobib suhtlevale õpetajale Sobib motiveeritud õpetajale Nõuab distsiplineerimise oskust Sobib probleemõppeks Rakendamine vajab koolipoolset teotus

Lisa 4. Teise uurimisküsimuse kategooriad ja koodid

Mis soodustab kutseõpetajate arvamuse kohaselt koostöös õpetamist avatud klassiruumis?

Kategooriad	Koodid
Avatud klassiruumis koostöös õpetamist soodustavad tegurid koolikeskkonnas	Ühine projekt Noortega hästi läbisaamine Töökeskkond Juhtkonnapoolne toetus Raha Üksteise toetamine Ruumiline ressurss Koolipoolne tugi Täiendkoolitused Läbisaamine Üksteise mõistmine Usaldus on koostöö alus
Õpetajate koostöös õpetamist toetavad omadused	Avatud meel Innovaatilisus Entusiasm Loovus Lõbu Huvitatud olek Teadmishimu Professionaalne areng Motivatsioon Hästi läbisaamine Julgus Avatud mõtlemine Avatud suhtlemine Avatud meel Kursis olek digilahendustega Pühendumus Suhtlemisoskus Tahe Usaldus Aktiivsus

Lisa 5. Kolmanda uurimisküsimuse kategooriad ja koodid

Missuguseid takistusi näevad kutseõpetajad koostöös õpetamisel avatud klassiruumis?

Kategooriad	Koodid
Koolikeskkonnast tingitud takistused koostöös õpetamisel avatud klassiruumis	Vähene kontakt vanemate õpetajatega Koolipoolsed piirangud Õppimisisu tekitamine õpetajates Töö- või koolikiusamine Sobivate ruumide puudus Kolleegidega halb läbisaamine Sobiva ruumi leidmine Füüsilised piirangud väike ruum, üks õpetaja ühes otsas, teine teises Õpetajate mugavustsoonist väljasaamine Kollegilt tagasiside saamine Üksteise kaasamine Koostööle ei saa sundida (kuidas neid motiveerida?) Keeruline ühist aega leida
Koostööd takistavad õpetaja isikuomadused avatud klassiruumis	Ühisele arusaamale jõudmine Võrdsus (mitte üks kamandab) Traditsioonilisest õpetamisviisist väljatulek Negatiivne meelestatus Vähene suhtlemisvalmidus Huvi puudumine Ühine planeerimine, kokkulepetele jõudmine
Õppijatest tulenevad takistused koostöös õpetamise rakendamisel avatud klassiruumis	Õpilaste omavaheliste suhete kontrollimine Teadmiste puudumine Õpitava planeerimine Distsipliin Õpilane ei ole koostööaldis

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Leho Lainoja,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Kutseõpetajate kogemused ja arusaamad koostööst ja õpetamisest avatud klassiruumis“, mille juhendaja on Liana Roos, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Leho Lainoja

23.05.2022